

vedtoges med 96 stemmer mod 12.

Ændringsforslag nr. 9 om, at § 16 udgår, var dermed forkastet.

§ 17

vedtoges med 95 stemmer mod 12.

Ændringsforslag nr. 10 om, at § 17 udgår, var dermed forkastet.

§ 18, ændringsforslag nr. 11, § 19, således ændret, og § 20 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

15) Anden behandling af lovforslag nr. L 78:

Forslag til lov om kreditaftaler.

Af justitsministeren (Engell).

(Fremsat 22/11 89. Første behandling 28/11 89. Betænkning 10/5 90).

Der var stillet 40 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Lissa Mathiasen (S):

Det er med dyb beklagelse, at jeg i dag på Socialdemokratiets vegne skal tage ordet ved den anden behandling. Man kommer uvilkårligt til at tænke på John Mogensens gamle sang:

»Der er noget galt i Danmark«, ikke mindst når vi taler om dette lovforslag og de stillede ændringsforslag, for der er tilsyneladende noget grundlæggende galt i Danmark, når en justitsminister kan fremsætte et lovforslag, der først bliver sendt ud til høring samtidig med fremsættelsen, og hvor tilbagemeldingerne fra dem, man har hørt, lyder som i det gamle eventyr af H. C. Andersen om Klodshans: »Duer ikke, væk!«.

Der er kommet en sønderlemmende kritik fra stort set samtlige høringsberettigede, der har svaret. I hvert fald er der noget galt, når samme justitsminister ikke lytter, men blot stiller nogle ændringsforslag, ikke lytter efter denne sønderlemmende kritik, ikke vil give tiden til at få disse ændringsforslag efterprøvet.

Det er prisværdigt, at man stiller ændringsforslagene, men Socialdemokratiet havde ønsket, i og med at ændringsforslagene udgør en så afgørende stor del af denne sag, at disse ændringsforslag helt naturligt også skulle have været underkastet samme høringsprocedure som selve lovforslaget.

Det er ikke hvem som helst, der råder justitsministeren til at trække lovforslaget tilbage og begynde forfra, det er faktisk hele den samlede dommerstand. Den må vel siges at have nogen forstand på, hvordan det juridiske grundlag burde se ud, og derfor forstår vi ikke, hvorfor vi i dag skal have denne anden behandling.

Hertil kommer så, at vi i Retsudvalget har sagt til ministeren: Lad os prøve at få en høring om ændringsforslagene, så vi kan få oplyst, om de virkelig imødekommer den kritik, der er rejst. Men nej, man ønskede ikke en høring, lovforslaget skulle køres igennem, uanset hvor mange kvalificerede protester der lå. Den holdning, vi har mødt hos ministeren, er komplet uforståelig for Socialdemokratiet.

Vi kan ikke medvirke til gennemførelsen af dette lovforslag og de ændringer, der er foreslået, der som nævnt er kritiseret sønder og sammen af dommerstanden og af mange flere, herunder Advokatrådet, Den danske Bankforening, Danmarks Sparekasseforening, og sådan kunne jeg fortsætte, men alene dommernes totale kritik af det lovtekniske grundlag burde vel være tilstrækkeligt til, at man var parat til at gøre arbejdet forfra og gøre det ordentligt.

Derfor er vores melding meget klar i dag. Vi er ikke politisk uenige – og jeg understreger – vi

[Lissa Mathiasen]

er ikke politisk uenige i indholdet af lovforslaget, men vi kan ikke være med til at godkende noget, som juridisk er gennemhullet og dermed stærkt tvivlsomt som retsgrundlag, og jeg skal derfor i den grad appellere til justitsministeren om at lytte til kritikken og give sig tid til at gøre arbejdet ordentligt færdigt.

Lad os dog finde det sagligt rigtige grundlag, som også holder juridisk, og som jeg tror vi meget nemt kunne blive enige om. Jeg håber ikke, at ministeren efter denne anden behandling fortsat vil vende det døve øre til.

Jeg vil også samtidig meget kraftigt appellere til flertallet bag lovforslaget: Lad os dog gøre arbejdet ordentligt færdigt! Vi er parate, som sagt, ud fra, at vi ikke er politisk uenige i det, der ligger, til at starte forfra på en seriøs behandling. Men vi kan ikke stemme for de stillede ændringsforslag, vi kan ikke gennemføre lovforslaget på dette grundlag. Jeg synes ikke, vi kan holde til, at vi efterfølgende her i huset skal stå over for en kritik af det lovtekniske arbejde, der er blevet udført. Jeg synes heller ikke, Justitsministeriet burde være parat til at lægge ryg til en sådan kritik. Hvorfor så udsætte os – Folketinget og ministeriet – for kritikken, når vi kan undgå det?

Som sagt, vi er ikke politisk uenige, men vi kan ikke tage medansvaret på grund af den sønderlemmende kritik, der er kommet af det lovtekniske arbejde. Derfor vil Socialdemokratiet undlade at stemme til alle ændringsforslagene.

Vi vil samtidig gerne bede om at få sagen tilbage i udvalget mellem anden og tredje behandling.

Ebba Strange (SF):

I SF er vi enige i den kritik, fru Lissa Mathiasen fremførte vedrørende det foreliggende lovforslag og de ændringsforslag, der er stillet i betænkningen. Jeg skal derfor ikke gentage fru Lissa Mathiasens argumenter, men blot tilføje én ting til det, fru Lissa Mathiasen sagde – og det indeholder så også et spørgsmål: Hvorfor er det så utrolig vigtigt at få dette færdigt i dag og i næste uge, når situationen dog er den, at det EF-direktiv, der ligger til grund for lovforslaget, faktisk først skal gennemføres i januar 1995? Vi har jo tid nok. Ikke alene for Justitsministeriet er det en pinlig affære at få noget ud, som dommerne har kritiseret sønder og sammen, det er det altså også for Folketingets parti-

er, fordi vi også stilles til regnskab for det, vi laver herinde. Derfor – det er en sidste opfordring til justitsministeren – kan vi dog ikke vente til næste år og så få lavet noget, som vi kan stå ved, og som er teknisk forsvarligt, og som SF også indholdsmæssigt kan støtte, for heller ikke SF har nogen indvendinger mod selve forslagens indhold eller dets hensigt?

Knud Lind (FP):

Jeg skal kort meddele, at Fremskridtspartiet kan stemme for de af justitsministeren stillede ændringsforslag. Vi kan selvfølgelig også stemme for forslaget som helhed.

Så vil jeg i øvrigt sige, at der har været en del kritik fra dommerstanden. Og det undrer mig på sin vis lidt, for når man fra dommerstanden begynder at blande sig i det lovgivende arbejde, spørger man sig selv, om vedkommende dommer egentlig talt har kigget lidt på grundloven. Realiteten er faktisk, hvis man skal stille det meget hårdt op, at hvis der i loven om kreditaftaler står, at rødhårede personer ikke kan få kredit, ja, så har dommerne bare at dømme efter det. Sådan er dét!

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Man kan høre, at vi nærmer os grundlovsdag. Nu skal vi altså have grundloven med i enhver debat og forhandling. Det kan vi da for min skyld godt.

Jeg vil gerne sige, at det, dommerne blander sig i, ikke er indholdet i lovgivningen, det er det lovtekniske, og det har dommerne naturligvis ikke bare ret, men også pligt til, for det er faktisk dem, der hver eneste dag skal sidde derude i deres dommersæder og finde ud af: Hvad har Folketinget egentlig tænkt sig med den lov, de har givet? Derfor er det netop for dommerne uhyre vigtigt, at lovteksten er klar og umisforståelig.

(Kort bemærkning).

Lissa Mathiasen (S):

Jeg er nødt til at sige til hr. Knud Lind: Det er en helt normal procedure i forbindelse med en meget lang række af de lovforslag, vi har fremsat herinde, at de bliver sendt ud til høring hos de berørte parter. Det er ikke kun dommerstanden, det er Advokatådet, Den danske Bankfor-

[Lissa Mathiasen]

ening, Danmarks Sparekasseforening, Butikshandelens Fællesråd, Forbrugerstyrelsen og så fremdeles, der er blevet hørt i denne sag.

Man kan vel ikke fortænke dommerstanden og advokatstanden m.v. i at forsøge at vejlede og retlede, når de opdager, at der ligger et lovforslag på bordet, som lovteknisk ikke er i orden. Det synes jeg egentlig man i stedet for at klandre dem skulle takke dem for, således at vi kan undgå, at der efterfølgende kommer en række problemer. Derfor synes jeg stadig væk, at den kritik, der er rejst her i dag, er berettiget, og jeg venter stadig væk på at få et svar på, hvorfor vi egentlig skal haste det sådan igennem, hvorfor vi dog ikke kan give os tid til at gøre det godt nok.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg er lidt ked af, at jeg ikke har den avisartikel fra Ekstra Bladet – nu er det jo ikke ligefrem verdens største sandhedsvidne – men dér udtalte byretspræsident Bitsch vedrørende dette lovforslag, og det var ikke bare et spørgsmål om det tekniske – der blev talt om en tredeling – men det var også det, at forslaget faktisk nærmest var ubrugeligt, det var noget i den retning, der blev sagt.

Det, jeg ikke kan lide, er, at mig bekendt sidder der også jurister i Justitsministeriet, og de gør selvfølgelig deres bedste for at udarbejde et sundt og fornuftigt lovforslag.

Så må jeg sige til fru Ebba Strange, at det er rigtigt, at man kan sende noget ud til høring, men der står ikke nogen steder, at man skal gøre det, og Folketinget kunne reelt lovgive om, hvad det ville, uden at spørge nogen som helst. Så langt tror jeg vi er enige.

Derfor kan man heller ikke tillade sig at blive fornærmetovre i Byretten af den grund. Det er jo det, man er. Det er fornærmelsen over, at man har tilladt sig at lave et lovforslag, uden at man først har sendt det til høring, der slår igennem. Man har sendt forslaget til høring, samtidig med at det blev fremsat. Det er forskellen. Det er dér, fornærmelsen optræder; det er derfor, det er så vanskeligt med dette forslag; man kan ikke rigtig bedømme dommernes indsigelser, fordi de bærer præg af ophøjet fornærmethed over ikke at være blevet hørt.

(Kort bemærkning).

Lissa Mathiasen (S):

Når jeg allerede ved førstebehandlingen kritiserede, at dette lovforslag ikke var sendt til høring inden førstebehandlingen, skyldtes det, at jeg synes, det måske kunne have været gavnligt også for embedsmændene i Justitsministeriet at have fået de svar, der kom fra de høringsberettigede parter, ikke mindst efter at vi så, hvordan svarene rent faktisk så ud.

Men jeg synes måske, at hr. Knud Lind på en lidt speciel måde citerer det, præsidenten for Københavns Byret, Bitsch, udtaler i forhold til denne sag, og jeg skal gerne citere fra hans udtalelse:

»Selv for jurister vil det være forbundet med meget betydelige vanskeligheder at tilegne sig lovgivningen, således som den er udformet i lovforslaget.«

Og videre siges der til slut i brevet:

»Under henvisning til det anførte samt til, at lovforslaget er behæftet med en lang række mangler og fejl, som alligevel gør det uegnet til vedtagelse i uændret skikkelse, henstilles det, at ministeren tager spørgsmålet om valg af en mere hensigtsmæssig lovgivningsmodel op til fornyet overvejelse.«

Og det er rigtigt, som hr. Knud Lind så er inde på, at dér er det, at de skitserer, om man ikke burde overveje en tredeling. Jeg har ikke på nogen måde kritiseret her fra talerstolen, at denne tredeling ikke er foretaget. Det, jeg synes vi har brug for, inden dette bliver gennemført, er at få en bekræftelse på, at det lovteknisk nu er i orden. Det synes jeg vi skylder ikke bare os selv, men sandelig også dem, der skal bruge denne lovgivning. Det er faktisk dem, vi primært skylder, at det er i orden, og dermed har jeg ikke på nogen måde draget embedsmændenes arbejdsindsats, hæderlighed eller andet i tvivl, tværtimod. Selvfølgelig tror jeg, at de har gjort det ud fra deres bedste, men skulle det vise sig, at der er nogen, der måske er i stand til at komme og hjælpe os med nogle bud, så det kan gøres teknisk bedre, så synes jeg også, vi bør være lydøre. Og det er det, jeg appellerer til at man er.

Arne Melchior (CD):

Vi har en prima grundlov her i landet, og der er ikke så mange uger til, at vi skal fejre den.

Noget af det, man kan fejre den dag, er, at dens forståelse ikke er afhængig af de fortolk-

[Arne Melchior]

ninger eller rettere mistolkninger, som hr. Knud Lind gør denne samme grundlov til genstand for. Det kan vi da godt råbe hurra for, for ellers var vi ilde stedt.

Jeg skal oplyse, at CD's ordfører i denne sag, hr. Nør Christensen, i dag befinder sig i EF-Parlamentet og altså ikke kan være til stede.

CD har i betænkningen tilsluttet sig flertallet, der indstiller lovforslaget til vedtagelse med de af justitsministeren stillede ændringsforslag. Vi vil stemme i overensstemmelse med vores tilkendegivelse i betænkningen, men jeg skal da indrømme, at jeg har lidt geléfornemmelse i knæene ved at blive opmærksom på, at dommere siger »uegnet« om loven. Det er jo et ret stærkt ord, og disse trænede jurister plejer ikke sådan at fare ud med bål og brand. Så der må være noget, der trykker dem ganske betydeligt.

Nu er der fra Socialdemokratiets side anmodet om ny udvalgsbehandling. Og efter at der er erklæret politisk enighed både skriftligt og mundtligt om lovens hensigter, tror jeg, at alle, også justitsministeren, som vi har meget stor tillid til, og også Justitsministeriet vil hilse med glæde og være tjent med, hvis det lykkes – jeg tør ikke sige, om det er muligt – at nå til forståelse om de tekniske fremgangsmåder, således at denne sjældent skarpe diskrepans mellem ministerium og dommere og advokater kunne blive overbygget på en sådan måde, at både lovgiverne og de, der skal udmønte loven til daglig, kan finde ud af nogle formuleringer, som parterne kan leve med, og som i øvrigt svarer til de forpligtelser, vi til anden side har indgået, og som loven skal indeholde.

Det er altså ikke en mistillid, der her er givet udtryk for, det modsatte er tilfældet, men jeg hilser med glæde, at der bliver adgang til et forsøg ekstra på at nå en forståelse.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg må sige, at jeg langt mere end hr. Arne Melchior beklager, at hr. Nør Christensen ikke kan være til stede, i særdeleshed hvis det er hr. Arne Melchior, der har overtaget sagen, for jeg må egentlig indrømme, at da jeg hørte indlægget fra hr. Arne Melchior, tænkte jeg, at hvis man skulle udlægge det, så lød det for mig som det første trompetsignal til almindelig faneflugt fra noget, man tidligere har stået ved.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

I går i en debat kunne hr. Knud Lind ikke høre, hvad der blev sagt. I dag hørte han noget, der ikke blev sagt.

Når jeg bad om ordet igen for en kort bemærkning, er det for at sige til justitsministeren, at vi er lidt forurologede over, at høringen er foregået på så sent et tidspunkt. Vi har faktisk givet udtryk for det tilsvarende synspunkt i andre sager, hvor et lovforslag er sendt til høring, og hvor de høringsønskede og høringsberettigede kun fik ganske få dage til at ytre sig, og det har bredt sig dertil, at – og det er altså ikke kun i denne sag og ikke kun i dette ministerium – tingene ofte er så sent fremme, at høringen foregår, efter at lovforslaget er udarbejdet.

Det er klart, at hverken minister eller embedsmænd er særlig varme på at ændre alt for meget i et lovforslag, efter at de har fremsat det. Det er da såre menneskeligt, og vi tør ikke helt udelukke, at hvis man havde haft høringssvar inde, inden lovforslaget blev sendt til trykning og fremlagt, at man så på nogle punkter var kommet til en anden opfattelse og en anden formulering. Også derfor hilser jeg det altså med glæde, at der bliver lejlighed til en ekstra runde.

Justitsministeren (Engell):

Jeg må sige, at jeg er meget forundret over den socialdemokratiske ordførers, fru Lissa Mathiasens, indlæg, for det, der i virkeligheden bliver sagt, er: Vi, Socialdemokratiet, er enige i forslaget, men vi er uenige i proceduren.

Når jeg læser fru Lissa Mathiasens indlæg ved førstebehandlingen af det forslag, vi her har til anden behandling, og så sammenligner det med de udtalelser, der er fremkommet nu, så er jeg forundret. Jeg er forundret over bemærkningerne om, at der er behov for en yderligere lovteknisk gennemgang, lovteknisk bearbejdning af dette forslag. Må jeg gøre opmærksom på, at jeg for længe siden tilbød Folketingets Retsudvalg, herunder Socialdemokratiet, en meget grundig lovteknisk gennemgang, en forklaring af dette forslag, som er utrolig kompliceret. Jeg fik at vide, at det var uden den helt store interesse.

Lad mig så sige til den kritik, der er fremkommet imod forslaget og herunder også de indsigelser, som er kommet, og de bemærknin-

[Justitsministeren]

ger, der er kommet bl.a. fra dommernes side, at det centrale jo er, at vi i Justitsministeriet har valgt at udarbejde ét samlet lovforslag om kreditaftaler i stedet for, sådan som man har lagt op til og foreslået det fra dommernes side, at lave tre love, som så skulle handle om forbrugeres kreditkøb, om andre forbrugerkreditaftaler og andre kreditkøb end forbrugerkøb.

Jeg mener – og det er også det, jeg har givet udtryk for over for Folketingets Retsudvalg – at én samlet lov, som er rimelig overskuelig, kompliceret, men alligevel rimelig overskuelig, en lov, som indeholder et register og mange uddybende forklaringer, i højere grad er udtryk for en forenkling af lovgivningsarbejdet frem for at udforme tre forskellige love om stort set samme emnekreds. Det ville også kunne medføre, at lovene kom til at indeholde delvis overlappende og delvis forskellige bestemmelser. Det ville også kunne give anledning til tvivlsspørgsmål i en række sammenhænge, f.eks. hvilken af de tre love man skulle anvende i en konkret situation, og hvordan de enkelte lovbestemmelser skulle fortolkes, når udtryksmåden var forskellig fra den ene lov til den anden og til den tredje.

Spørgsmålet om selve valget af lovgivningsmodel har på helt tilsvarende måde været drøftet dels i betænkningen om forbrugerkøb og dels – og ikke mindst – i betænkningen om kreditkøb, som blev afgivet af et udvalg under Justitsministeriet med landsdommer i Vestre Landsret, Ole Unmack Larsen, som formand. I begge betænkningerne har man overvejet spørgsmålet om, hvorvidt der burde udarbejdes én samlet lov eller flere love, der omhandlede hver sit emne, og hver gang er man nået frem til, at det ville være mest hensigtsmæssigt at samle reglerne i én lov.

Det synspunkt blev også lagt til grund af den socialdemokratiske regering i 1982, da man gennemførte kreditkøbsloven. Derfor må jeg sige, at jeg synes, fru Lissa Mathiasens indlæg desværre er noget skuffende, især fordi vi jo også taler om et forslag, som klart – det er også tilkendegivet tidligere fra Socialdemokratiets side – varetager nogle væsentlige forbruger-mæssige interesser.

Så var både fru Ebba Strange og hr. Arne Melchior inde på spørgsmålet om høringsproceduren, altså hvordan der har været hørt i denne sag. Man spørger: Har der været givet tilstrækkelige muligheder? Og hertil er at sige, at

lovforslaget jo sigter på at gennemføre et EF-direktiv om forbrugerkredit fra 1986. Kommissionens oprindelige forslag til direktiv har i to omgange været til høring hos en række myndigheder og organisationer, dels i 1982 og dels i 1985. Et ændringsforslag til direktivet, som kom fra Kommissionen i 1988, har også i sommeren 1988 været til høring. Og endelig blev lovforslaget samtidig med fremsættelsen i 1989 sendt til høring hos de samme myndigheder og organisationer. Det vil sige, at de, der har været inde i forbindelse med høringer her, har kunnet følge sagen, har kunnet have indgående kendskab til det grundlag, det EF-direktivmæssige grundlag, som har ligget i forbindelse med udarbejdelsen af forslaget.

Så vil jeg også understrege, at de høringssvar, vi har fået i Justitsministeriet, ud over selvfølgelig løbende at være blevet sendt til Folketingets Retsudvalg og ud over, at der er blevet udarbejdet en høringsoversigt, også har haft en væsentlig betydning ved udformningen af de ændringsforslag, der er fremkommet.

Jeg mener, at ændringsforslagene til lovforslaget i vid udstrækning tager hensyn til en række af de tilkendegivelser, der er kommet i forbindelse med høringsrunden, så alt i alt vil jeg sige, at selve høringsproceduren ikke kan betegnes som unormal, og at der er taget vidtgående hensyn til de forskellige henvendelser og indvendinger, som er fremkommet i forhold til forslaget.

Fru Ebba Strange rejste spørgsmålet om, hvorfor det haster så meget, hvorfor man ikke kunne vente, og angav i den forbindelse en tidsramme. Der er jeg nødt til at komme med en korrektion, som også er nødvendig, fordi fru Ebba Stranges opregning jo indgår i det betækningsbidrag, der er fremkommet fra Socialdemokratiet og fra SF.

Man siger i mindretalsudtalelsen, at – og det var det, fru Ebba Strange også sagde her – tidsrammen for gennemførelsen af det til grund liggende EF-direktiv fra 1986 er udstrakt helt til 1. januar 1995. Det er ikke korrekt. Forholdet er det, at EF-direktivet fra 1986, som vedrører kredit i forbindelse med tjenesteydelser, faktisk skulle have været gennemført allerede den 1. januar i år. Man kan altså sige, at i stedet for, at der på dette punkt er meget god tid, så er vi i virkeligheden et halvt år bagud med hensyn til gennemførelsen af det oprindelige direktiv. For

[Justitsministeren]

så vidt angår det seneste ændringsforslag til direktivet, som er endeligt vedtaget i februar i år, er tidsfristen for gennemførelsen fastsat til den 31. december 1992. Derfor må jeg sige, at jeg mener, der på de ansvarlige medlemmer af Folketinget hviler en forpligtelse til, at Danmark søger at opfylde sine EF-forpligtelser i forhold til tidsrammerne i EF-direktivet.

Så sammenfattende mener jeg, at der er fremst et grundigt gennearbejdet, velforberedt lovforslag, som er overskueligt under hensyntagen til emnets kompleksitet, at der har været en høringsrunde, som er ganske normal, og at der også i forbindelse med udarbejdelsen af ændringsforslagene er taget vidtgående hensyn til de indvendinger og til de kommentarer, der er fremkommet. Derfor må jeg sammenfattende sige, at jeg ikke føler, kritikken er berettiget.

Jeg synes, der ligger et vist moment af drilleri ikke mindst fra Socialdemokratiets side i forhold til et lovforslag, som fru Lissa Mathiasen jo også har tilkendegivet – sådan opfattede jeg i hvert tilfælde indlægget – er indholdsmæssigt i orden, men hvor man proceduremæssigt har nogle indvendinger, som jeg heller ikke mener er tilstrækkelig velbegrundede.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Justitsministeren værger som vanligt godt for sig. Han har ikke for ingenting været forsvarsminister i 5 år.

Men med al respekt må jeg dog med henblik på svaret om høringsproceduren sige, at ét er at kende grundlaget, som er til stede for den lovudarbejdelse, som foregår, noget helt andet er at kende lovforslagets tekst. Derfor tror jeg nok, at den forklaring om, at høringsproceduren har været normal og udmærket, ikke holder, for det, at man kender det samme grundlag som de, der sidder og skriver loven, giver jo ikke én nogen mulighed for at forholde sig til lovforslagets tekst, før den foreligger. Derfor er det en principielt kedelig ting, når lovforslag – som i dette tilfælde – først udsendes til høring, når de er lavet.

O.k., det kan så komme med i udvalgsbehandlingen og viderebearbejdelsen, men absolut objektivitet er noget, vi altid kan tilstræbe; men det er jo næsten ikke til at fremskaffe denne vare. Her kan man godt kende sig selv og indrømme, at det er næsten ikke til at klare. Og

derfor har en én gang udarbejdet tekst vundet et tempo over for den maksimalt bedste løsning, som måske kunne være opnået, hvis høringen havde fundet sted inden.

Det er altså mit syn på denne sag. Jeg ville så gerne henstille til alle ministre, at man bestræber sig på at foretage høringerne, inden man selv lægger sig fast.

Lissa Mathiasen (S):

Som justitsministeren sikkert ved, var jeg også ordfører ved førstebehandlingen, og jeg skal gerne her i dag igen, som også jeg gjorde ved førstebehandlingen, klart sige, at vi er enige i den forbrugerbeskyttelse, som burde være indeholdt, og som også langt hen ad vejen er indeholdt i det her lovforslag.

Det er heller ikke det politiske – det har jeg understreget meget kraftigt i dag – vi på nogen måde har kritiseret. Men det hjælper jo ikke så meget, hvis teknikken stadig væk ikke er i orden. Men ved selv samme førstebehandling tillod jeg mig jo også at kritisere, at forslaget ikke havde været ude til høring.

Jeg synes ikke, den holder så forfærdelig langt, når ministeren siger, at vi også må være forpligtet af at leve op til at kunne overholde tidsrammerne i relation til et EF-direktiv. Det er jo ikke os, der fastsætter tidsrammerne for et lovforslags fremsættelse. Det er justitsministeren. Justitsministeren fremsatte lovforslaget den 22. november 1989, og der er ingen tvivl om, at havde lovforslaget været sendt ud til høring forlods, så havde mange af punkterne i den sønderlemmende kritik forhåbentlig været fjernet, inden vi overhovedet havde set lovforslaget.

Men dernæst havde der jo også været den helt klare forskel, at havde det været ude, og havde vi så først haft førstebehandlingen, som nu var den 28. november, så kunne vi have nået at få den runde, som jeg forstår ministeren så nødig vil have igen, hvor vi kunne have hørt om nogle af de meget stærke kritikpunkter.

Vi har ikke på noget tidspunkt hverken kritiseret eller afvist, at der skulle foretages en lovteknisk gennemgang af dette lovforslag, men det var jo ikke, fordi vi havde brug for at spørge embedsmændene, spørge ministeren, om man nu havde gjort sit arbejde teknisk rigtigt. Det må vi formode at vi til hver en tid vil få et bekræftende svar på.

[Lissa Mathiasen]

Det, vi havde brug for, og det, vi har efterlyst, var at få lov til at få de høringsberørte parter vurdering af, hvordan det her lovforslag rent teknisk så ud. Og jeg synes stadig væk, det er utroligt, at ministeren ikke har villet efterkomme vores ønske.

Det er vel ikke helt uberettiget, at vi mener, der er grundlag for at sætte nogle spørgsmålstegn, og måske heller ikke, synes jeg – med det, vi efterfølgende har set – helt ubegrundet, at man fra dommerstanden, advokatstanden m.v. har rejst denne kritik. Rent faktisk er der på baggrund af høringssvarene kommet 40 ændringsforslag fra justitsministeren, 40 ændringsforslag, som vel meget klart bekræfter, at det lovforslag, vi havde til førstebehandling, ikke var godt nok. Og på den baggrund synes jeg egentlig, det er berettiget, at vi tager fat én gang til.

Uanset hvad justitsministeren siger her fra talerstolen, så kritiserer præsidenten for Københavns Byret, Bitsch, forslaget og siger: Da det andet i øvrigt er mangelfuldt og behæftet med utrolig mange fejl, hvorfor så ikke samtidig gøre den ændring, at man deler det op i tre? Det er bisættningen; hovedsættningen går på, at det er behæftet med så mange fejl og er så mangelfuldt, at det i øvrigt ikke er brugbart som udgangspunkt for det efterfølgende.

På den baggrund synes jeg stadig væk, det er uhørt og dybt kritisabelt, at der ikke bliver givet den tid, som jeg mener var berettiget, til at få foretaget den smule, der skulle til for at få tekni-
ken i orden.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Det er jo aldrig rart at blive kritiseret for noget teknisk fra Folketingets talerstol. Politisk kritik, det er i orden. Derfor vil jeg meddele justitsministeren, hvor vi har den dato fra, som vi har skrevet i betænkningen om deadline – eller hvad det nu hedder på dansk – for dette forslag. Den har vi fra det rådsdirektiv, der er optrykt som bilag 1 til lovforslaget, hvor der i artikel 17 står: »Senest den 1. januar 1995 aflægges Kommissionen rapport til Rådet om direktivets gennemførelse.«

Det har vi så taget som udtryk for, at senest den 1. januar forventer Kommissionen, at direktivet er gennemført i de forskellige lande, og er derfor parat til at kunne aflægge rapport.

Derfor har vi skrevet den dato, så det er altså ikke noget, vi har tænkt lige ud i den blå luft.

Justitsministeren (Engell):

Jeg synes, der var én ting ved fru Lissa Mathiasens indlæg, som var tankevækkende, og som var principielt bekymrende, og det var, at fru Lissa Mathiasens og dermed Socialdemokratiets synspunkt i denne sag ikke handlede om lovforslagets indhold. Det handlede om én ting, nemlig det urimelige i, efter Socialdemokratiets opfattelse, at der ikke var gennemført lange, omfattende høringer, før justitsministeren fremsatte sit lovforslag.

Nu nævnte jeg ganske vist, at vi i forbindelse med EF-direktivudkastene har haft nogle omfattende høringer, og at den kreds, der har været involveret i diskussionen og analysen af dem, selvfølgelig kender hele dette område.

Men må jeg spørge fru Lissa Mathiasen: Føler fru Lissa Mathiasen ikke som medlem af Folketinget og som sit partis ordfører, at den fremgangsmåde, der er valgt i forbindelse med fremsættelsen af dette forslag til lovændring, giver Folketinget og dermed den socialdemokratiske gruppe en langt større mulighed for at være med i debatten og den endelige afgørelse om lovforslagets udformning?

Det, fru Lissa Mathiasen efterlyser, er, at ministrene på forhånd skal lave store høringer og blive enige med organisationer og forskellige grupperinger og derefter fremlægge forslag, hvorom man siger: Det er alle teknikerne enige om. Derefter kan Folketinget så forholde sig til disse forslag, men det ville da være helt urimeligt, hvis Folketinget og herunder Socialdemokratiet afviste disse forslag.

Det er ikke min opfattelse. Jeg ser helt bort fra, at der her har været en tidsfrist for EF-direktivet, som jeg var inde på i min tidligere besvarelse. Men den anden fremgangsmåde er, at et forslag har været igennem en grundig forbedrelse i Justitsministeriet, hvilende på et EF-direktivforslag, som har været til grundige høringer. Derefter udarbejdes der et lovforslag, som går ud til høring, og dér kommer der en række høringssvar, som vi tager til indtægt, og på det grundlag stiller jeg ændringsforslag her i Folketinget.

Jeg må sige, at jeg er lidt forundret over fru Lissa Mathiasens holdning, for jeg synes, fru Lissa Mathiasen her i virkeligheden underken-

[Justitsministeren]

der den betydning, som arbejdet i Folketingets Retsudvalg i forbindelse med behandlingen af dette forslag bør have.

Selvfølgelig er det interessant, hvad organisationer og hvad retspræsidenter og andre siger, men i sidste ende er det denne forsamling, den lovgivende forsamling, der træffer beslutningen – på grundlag dels af høringstilkendegivelser, dels af egne politiske overvejelser. Og dem var der ikke mange af i fru Lissa Mathiasens indlæg.

(Kort bemærkning).

Lissa Mathiasen (S):

Jeg er naturligvis altid parat til at lytte, men ikke mindst er jeg meget parat til at lytte, når der kommer bemærkninger udefra til dette her hus, navnlig når de går på, at teknikken ikke er i orden i det, vi laver.

Jeg synes, at vi til hver en tid skal være parat til at lytte, også til de mange bud, der kommer udefra. Jeg betragter det faktisk som en fordel til hver en tid, hvis vi om muligt kan undgå at lave nogen form for tekniske fejl i forbindelse med det, vi herinde sidder og vedtager.

Lovforslaget, som det blev fremsat den 22. november 1989, og som det foreligger i dag med 40 nye ændringsforslag, viser vel, at det heller ikke var i orden, og det, vi ønsker at få bekræftet, er, at det kommer i orden.

Det, vi selvfølgelig fra Socialdemokratiet til hver en tid ønsker at have indflydelse på, er jo det politiske indhold, men vi vil samtidig også gerne have en garanti for, at det teknisk er i orden. Og jeg må indrømme, at jeg faktisk tillægger det en vægt, når retspræsidenterne udtrykker store betænkeligheder, for ikke at sige en kraftig kritik af det lovtekniske. Det kan vel kun være at betragte som udtryk for decideret lovjaskeri, og det synes jeg ikke vi bør byde os selv herinde, hvis vi kan undgå det. Jeg undrer mig lidt over, at justitsministeren ikke også er parat til at forfølge den linje og den holdning.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg vil gerne stille et spørgsmål til fru Lissa Mathiasen. Det undrer mig meget, at man rejser kritik nu på dette tidspunkt. Jeg forstår godt, hvis man ikke er helt tilfreds med forslaget, men mig bekendt ønskede Socialdemokra-

tiet og SF end ikke at få en teknisk gennemgang af lovforslaget, og derfor må jeg undre mig over, at det hele så bagefter på baggrund af nogle enkelte skrivelser skal nedvurderes. Det virker på mig som en eller anden mærkelig politisk surhed. Det virker ikke særlig seriøst, må jeg nok sige. Det er beklageligt.

Jeg har nemlig ikke hørt nogen helt konkrete ting fra fru Lissa Mathiasen i dag: Lige netop det og lige netop det og lige netop det, det er forkert i lovforslaget. Men det kan måske være, fordi man ikke ønskede denne tekniske gennemgang. Jeg har trods alt personlig været ovre hos justitsministeren og fået set på dette lovforslag.

Derfor jeg synes egentlig, man burde sige, at man politisk er imod det. Men sådan har jeg ikke forstået fru Lissa Mathiasen. Det er derfor, jeg godt vil have opklaret, inden vi bliver færdige, hvad der egentlig er årsagen. Om det kun er det, at det ikke har været sendt til høring. Det har været sendt til høring, om end lidt sent; det må vi sige.

(Kort bemærkning).

Lissa Mathiasen (S):

Jeg kan forstå, at hr. Knud Lind ikke har været opmærksom hele vejen igennem, for jeg sagde faktisk for lidt siden, at vi ikke på noget tidspunkt har sagt nej eller været uvillige eller negative i forhold til en teknisk gennemgang. Jeg sagde bare samtidig, at man kan lave den tekniske gennemgang – det er for os helt naturligt – hvis man synes, der er behov for det, men da vi ikke på noget tidspunkt fra Socialdemokratiets side har betvivlet embedsmændenes arbejde, har vi svært ved at se, hvori fordelene i at få embedsmændene over til en teknisk gennemgang af det, som de selv har lavet, består.

Det er jo ikke embedsmændene, det er ikke justitsministeren, der har rejst en teknisk kritik af det, de selv har lavet. Det er retspræsidenterne, dommerstanden, advokatstanden uden for dette hus. Det er derfor, jeg stadig væk synes, at vi udsætter os for muligheden af at få en sønderlemmende kritik, hvis vi ikke vil lytte til dem.

Det er derfor, jeg synes, vi burde have givet os bare den lille smule tid, som vi rent faktisk for efterhånden temmelig længe siden bad om at få. Det var jo en kort høringsprocedure.

[Lissa Mathiasen]

Derefter sagde vi, at vi er parate til, lige så snart vi får den, så hurtigt det er muligt, at køre forslaget igennem. Det har ikke fra vores side været udtryk for politisk at ville obstruere det her, det har ikke været udtryk for, at vi på nogen måde er ude på at genere nogen. Men vi har til gengæld heller ikke noget ønske om at genere nogen uden for dette hus efterfølgende med noget lovjaskeri, og det er afgørende for os.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1 og 2, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 3, § 2, således ændret, ændringsforslag nr. 4-6, § 3, således ændret, ændringsforslag nr. 7, § 4, således ændret, ændringsforslag nr. 8 og 9, § 5, således ændret, ændringsforslag nr. 10, § 6, således ændret, ændringsforslag nr. 11 om en ny affattelse af § 7, § 7 i den nye affattelse, § 8, ændringsforslag nr. 12-15, § 9, således ændret, ændringsforslag nr. 16, § 10, således ændret, §§ 11 og 12, ændringsforslag nr. 17 og 18, § 13, således ændret, § 14, ændringsforslag nr. 19 og 20, § 15, således ændret, ændringsforslag nr. 21, § 16, således ændret, §§ 17 og 18, ændringsforslag nr. 22, § 19, således ændret, §§ 20-24, ændringsforslag nr. 23 om indsættelse af en ny paragraf med tilhørende overskrift foran § 25, ændringsforslag nr. 24, § 25, således ændret, §§ 26 og 27, ændringsforslag nr. 25 om en ny affattelse af § 28, § 28 i den nye affattelse, ændringsforslag nr. 26 og 27, § 29, således ændret, § 30, ændringsforslag nr. 28 til overskriften til § 31, ændringsforslag nr. 29, § 31, således ændret, ændringsforslag nr. 30 om, at overskriften til § 32 udgår, ændringsforslag nr. 31, § 32, således ændret, ændringsforslag nr. 32, § 33, således ændret, §§ 34-40, ændringsforslag nr. 33 om en ny affattelse af § 41, § 41 i den nye affattelse, §§ 42-47, ændringsforslag nr. 34 om en ny affattelse af § 48, § 48 i den nye affattelse, ændringsforslag nr. 35, § 49, således ændret, §§ 50-53, ændringsforslag nr. 36, § 54, således ændret, §§ 55 og 56, ændringsforslag nr. 37 og 38, § 57, således ændret, ændringsforslag nr. 39 om indsættelse af en ny paragraf efter § 57, ændringsforslag nr. 40 og § 58, således ændret,

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

16) Anden behandling af lovforslag nr. L 152:

Forslag til lov om ændring af lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken.

Af finansministeren (Henning Dyremose).

(Fremsat 17/1 90. Første behandling 23/1 90. Betænkning 16/5 90).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 17 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

17) Anden behandling af lovforslag nr. L 151:

Forslag til lov om ændring af lov om tjenestemandspension.

Af finansministeren (Henning Dyremose).

(Fremsat 17/1 90. Første behandling 23/1 90. Betænkning 16/5 90).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer og spørgsmålet om deres overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken. (Lovforslag nr. L 152).

§§ 1 og 2

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling